

Wateroverlast, droogte en storm

Ook in 1967 stond de Beatrixtunnel na zware regenval blank (coll SAGV).

Hans Hoogenboom

In de loop van 1967 kreeg Hilversum te maken met vrij extreem weer, vooral in de zomer en het najaar. Zo viel er na een droge maand juni ook in juli geen spat regen. Hitte en droogte regeerden. Af en toe ontladde de atmosfeer zich. Onweer en wolkbreukachtige plensbuien leidden prompt tot flinke wateroverlast. In oktober overviel een zware herfststorm stad en land. In Hilversum sneuvelden honderden straatbomen.

In het jaaroverzicht kwam de redactie van het gemeentelijke tijdschrift *Wij in Hilversum* tot een bloemrijke beschrijving van het weer. Eerst strafte moeder natuur met een verzengende hitte, die eind juni bomen en planten deed verschroeien en gele lappen toverde in het anders zo heerlijk malse gras van plantsoenen en groenstroken. Toen arriveerde ineens alle re-

gen die niet was gevallen, leek het. Met de wispelturigheid van een vrouw zette zij [moeder natuur, HH] op 11 augustus de poorten van de hemel wijd open en verraste Hilversum met een tropische regen, die van het Melkpad een kolkende bergbeek en van de Groest een waterbassin maakte.

Riolering

Wateroverlast door zware regenval deed zich regelmatig voor, vooral in het centrum en in Hilversum-Oost. Daarbij liepen regelmatig veel kelders en straten onder water. Het had ook te maken met het gebrekkige rioleringssysteem, dat geen abnormale hoeveelheid (regen)water in korte tijd kon verwerken. Sommige lagergelegen straten kwamen bij een stortbui in een mum van tijd blank te staan. Putdeksels konden door de overstromende riolen een eigen leven gaan leiden. Een massa water kwam naar beneden van de Trompenberg. Het stroomde vooral via het Melkpad en de Groest naar de licht aflopende Leeuwenstraat en hoopte zich daarna op in het 'putje' van de Beatrixtunnel. Tegen die tijd stonden langs genoemde route kelders en winkels blank.

Voor de wintere maanden

luidt het advies:

Controleer tijdig of de hoofdkraan van
de waterleiding afsluit.

A-kwa

zal U dankbaar zijn

Publieke Bibliotheek Waterbiding

Verspil geen leidingwater

A-kwa

zal U dankbaar zijn

Nimmor tuinbesproeien
van 8 uur 's morgens tot 7 uur
's avonds

Publieke Bibliotheek Waterbiding

Illustratie A-kwa in *Wij in Hilversum*.

Op 2 augustus vormde zich na een wolkbreuk in de Beatrixtunnel opnieuw een meer. Meestal kwam er tot een paar decimeter water te staan, maar deze keer werd het 'zwembad' in de tunnel zo diep dat een 57-jarige bromfietser, die op hoop van zegen toch de tunnel in was gereden, er kopje onder ging. De oud-zeeman (!) werd er door een agent uit gevist. Burgemeester Boot maakte de volgende ochtend een inspectierit door zijn gemeente per auto, maar hij strandde op de Prins Bernhardstraat in de blubber.

Stortbuien hadden een einde gemaakt aan een kurkdroge en hete periode die in juni al was begonnen. De hoogste temperatuur werd begin augustus gemeten: het kwik in de thermometer gaf 32 graden aan.

In de Burgerzaal van het raadhuis was begin oktober een hearing over de wateroverlast. Vooral automobilisten die hard door ondergelopen straten reden waren mikpunt van kritiek. Met hun auto's veroorzaakten ze een golfslag die tot voordeuren reikte, waarbij het water zelfs binnen klotste. De Gooi- en Eemlander plaatste een pakkende kop boven het verslag van de hearing: *Rioolwater stijgt Hilversum tot aan de lippen*. Afzettingen bij ondergelopen straten hielpen niet, wist men al. *Je moet er een mitrailleur bij zetten*, opperde iemand. Politiecommissaris P.J. van IJzendoorn was er ook. Hij merkte op dat de bewoners de kentekennummers van de boosdoeners moesten noteren en doorgeven aan de politie. Een goed idee, vond men.

Zwemwater

Op vrijdag 12 mei ging het natuurbad Crailoo voor het publiek open met de traditionele race naar het nog frisse zwemwater: wie er het eerste was. Winnares deze keer Ineke van Steeden (12) uit Kortenhoeve. Het bleef de weken erop vaak zomers weer. De zwembaden en plassen in de

Zwemplas bij de Noodweg. (coll. SAGV)

Van bermtoerisme nabij Hilversum keek niemand op.

regio trokken een hoop volk en ook de Hilversumse hotels en pensions profiteerden volop. Na een week werd het weer onbestendiger, maar in de rest van mei en de maand juni regeerden zon en droogte. Het enkele buitje voorkwam niet dat de (stads)natuur – de plantsoenen, bos en hei – door zon en wind uitdroogden. Gele en bruine plekken verschenen in het groen.

De Hilversummers die een tuin hadden begonnen met sproeien. Dat verhoogde waterverbruik maakte spaarzaamheid na enkele weken tot noodzaak. Er kwam een dringend verzoek van Midden-Nederland, de waterleverancier van Hilversum. Geen druppel verspilling was gewenst. Dus niet de auto wassen en zeker niet uitgebreid de tuin gaan sproeien. Voor de Hilversumse huis-vrouwen die in hun straat toevallig op een even huisnummer woonden, kwam er een extra klemmend verzoek: om de gezinswas voorlopig uitsluitend op de maandagen te doen. Wie 'oneven' woonde werd verzocht om op de woensdag de was te gaan doen. Zo kon worden vermeden dat iedereen op een en dezelfde dag ('maandag wasdag') de complete was bleef doen, en dat daardoor de druk in de waterleiding zou wegzakken. Het Provinciaal Waterleidingsbedrijf PWN toonde eveneens bezorgdheid. De rode verbruikslijn was voortdurend in zicht. De piek die in de zomer van het jaar ervoor was geregistreerd werd in 1967 overigens net niet bereikt.

A-kwa

De waterleverancier zocht daarom de publiciteit: in het huis-aan-huis verspreide blad *Wij in Hilversum*, waarmee de gemeente immers burgerzin aanmoedigde, verscheen een advertentie van de Hilversumse waterleiding met daarin getekend een typisch mannetje, dat A-kwa heette. A-kwa was getekend als een glas water met armpjes en beentjes en afhankelijk van het seizoen trok het een streng of vrolijk gezicht. Er bestonden twee versies van: in de winterversie keek A-kwa streng, hield de hand aan de kraan en 'zei' *Controleer tijdig of de hoofdkraan van het water afsluit. Vriendelijker keek het ventje in zomertijd. Verspil geen leidingwater, verzocht hij. A-kwa zal u dankbaar zijn. Met de specifieke oproep Nimmer tuinbesproeien van 8 uur 's morgens tot 7 uur 's avonds poogde het bedrijf water te sparen. Na 19.00 uur mocht het dus nog wel. Of de oproep geholpen heeft is niet duidelijk. Maar alle beetjes hielpen tijdens de hittegolf, zeker in een tuinstad als Hilversum.*

Bermtoerisme

Hitte en droogte lieten zich voor de inwoners zelf slechts bestrijden met verkoeling in het water of in de schaduw onder een parasol, liefst met een drankje onder handbereik. Airco was er nog niet.

In de zonovergoten weekeinden vierde bermtoerisme

Ijssalon Ben Ebbing.

hoogtij, vooral langs de provinciale wegen. Een plaid was snel uitgespreid, waarna natjes en droogjes voor de dag kwamen en vaak ook een transistorradio, waaruit dat jaar onder andere Jimi Hendrix (The Wind cries Mary) en Procul Harum (A Whiter Shade of Pale) klonken. De openluchtzwembaden in Hilversum en omgeving hadden bijna permanent te maken met een ware invasie. Het natuurzwembad Crailoo was in Hilversum de grootste trekker. In de winkels was zomers schoeisel als slippers en sandalen al snel nergens meer te krijgen. De ijsboeren en –salons (zoals die van ijskoning Ben Ebbing aan de Koninginneweg) hoorde men niet klagen over de omzetten. Wie goedkoop uit wilde zijn ging zelf ijs maken. Men kon zich dan begeven naar de Kijkgrijp in de Kerkstraat, waar een pak ijspoeder verkrijgbaar was, afgeprijsd van 75 naar 59 cent. Er waren zes smaken.

Van de Hilversumse groente- en fruitveiling kwamen minder goede berichten. Daar moest men in de zomermaanden door het aanhoudende warme weer abnormaal grote partijen groente doordraaien. In juli, de warmste maand, bleef zelfs vier maal zoveel groente zonder afnemers als in dezelfde maand in het jaar ervoor. Zo kwamen er 5500 kisten groente niet bij de lokale consument terecht.

Najaarsstorm

Na de zomer arriveerde langzaam dan toch de bekende nattigheid. Het najaar brak aan. In Hilversum stonden de bomen overal vol in het blad. Wat niemand echter had kunnen zien aankomen was de orkaanachtige storm van dinsdag 17 oktober, die in de Gooise natuur en in Hilversum vooral in de wijk Zuid een ware ravage aanrichtte. Na twee etmalen was het natuurgeweld voorbij. Met name de straatbomen hadden het moeten ontgelden. Aan het begin van het Melkpad, nabij het gemeentelijk bureau Sport- en Jeugdzaken, begaf een zware beuk het op die dinsdagmiddag. Het gevaarte viel dwars over straat, waar net mevrouw A. en haar vriendin liepen. Een dikke tak drukte mevrouw A. tegen de grond. Ze liep slechts een hersenschudding op. Beide vrouwen konden het navertellen dankzij enkele wakere ambtenaren van het bureau, die het door het raam hadden zien gebeuren en te hulp waren geschoten.

Er werd in Hilversum een windstoot gemeten van liefst 140 kilometer per uur. Voor goed begrip: dit was een extreme stormvraag (een orkaan kent over tien minuten gemeten een gemiddelde windsnelheid van 107 km/uur of hoger). De zware storm trof de bomen op hun kwetsbaarste moment, toen ze nog bijna al het blad droegen. Het weerfenomeen kostte uiteindelijk rond de 250 straatbomen, waaronder veel meidoorns. Een procent van het Hilversumse bomenbestand sneuvelde. Er ontstonden gaten in de Staringlaan, die na de storm vijftien bomen armer bleek te zijn geworden, in de Moerbeilaan en de Genestetlaan met elk twaalf slachtoffers. In de Van Ostadelaan waren elf bomen geveld. Natuurlijk was er ook aan veel bebouwing schade, maar dat bleef veelal in de 'dakpannensfeer'. Doden waren er niet te betreuren.

Sneeuw

Op de bovengenoemde grote incidenten na was het weer van 1967 niet bijzonder afwijkend. Het jaar was nat begonnen, en in januari en februari viel er soms een pak sneeuw. Dit tot blijdschap van de kinderen en hun ouders, die hun sleetjes voor de dag haalden. Op de berg van Anna's Hoeve was het dan op woensdagmiddagen, wanneer de lagere scholen dicht waren, en in de week-einden als vanouds glijden geblazen. Aan het eind van het jaar deed zich - rond 8 en 9 december - opnieuw zware sneeuwval voor. Maar een witte kerst zat er niet in.

Regentesselaan in de sneeuw, begin januari. (coll. SAGV)

Een tijdens de oktoberstorm gesneeuwde boom verspert het Melkpad. (coll.SAGV)

Circustijger grijpt scholier

Hans Hoogenboom

Rolf Rol, een 14-jarige scholier van de gemeentelijke hbs aan de Schuttersweg, moest op 2 februari 1967 zijn nieuwsgierigheid bijna met de dood bekopen. De dag was begonnen als een normale schooldag. In de middagpauze liep hij naar buiten om zijn boterhammen op te eten en wandelde richting Jonkerweg. Hij liep in een groepje. Op de Jonkerweg merkten de jongens dat een hek in de omheining rond het winterkwartier van circus Strassburger niet was afgesloten. Op die plek bewaarde het circus haar eigendommen. Rolf liep naar binnen, samen met enkele andere scholieren.

Met het circus Strassburger ging het al enkele jaren bergafwaarts. De drijvende kracht was Elly Strassburger geweest, samen haar man, de dompteur Harry Belli. Ze traden samen met haar zus Regina tot aan de winter van 1960/1961 op in het circustheater Carré. Daarna begonnen Elly en haar man tentcircus Belli. 's Zomers stond circus Strassburger onder de oude naam tot 1963 in Scheveningen. In 1964 stierf Regina. In 1966 was ook een eind gekomen aan circus Belli. Harry Belli was beroemd geworden met een nummer waarbij hij een tijger liet meerijsen op een paard. Dit duo stond

Rolf Rol in het RKZ.

ook prominent op een reclameposter.

Of het deze tijger is geweest die de nieuwsgierige scholier Rolf Rol op 2 juni 1967 bijna fataal werd is onbekend. Belli had nummers gehad met diverse tijgers in de piste.

De tijger die Rolf met enkele klasgenoten ging bekijken zat in een afgesloten kooi op het opslagterrein. Omdat er van het circus niemand te zien en het hek open was, gingen de jongens een kijkje bij de tijger nemen. Ze overschatten hun veiligheid, Rolf kwam te dicht bij de tralies. De tijger wist in een flits een klauw tussen de tralies door te krijgen en in de jongen te zetten. Het slachtoffer vertelde later aan een verslaggever: *Het ging zo snel. Ik*

werd door de tralies heen tegen de kooi getrokken. Ik probeerde me te bevrijden en de tijger in de ogen te steken. Toen kreeg ik van achteren een haal over mijn gezicht. Enkele meegelopen schoolgenoten vluchtten weg. Een door de kreten toegesnelde oppasser en de dompteur dwongen het dier met behulp van een ijzeren staaf om los te laten. Hevig bloedend was de jongen in elkaar gezakt. Even later lag hij in de RKZ op de operatietafel.

Directeur A. van Dop van de hbs was woedend. Hij vond het onbegrijpelijk, dat Strassburger het hek open had laten staan in onze middagpauze toen de scholieren vrij rondliepen. Dat nam hij de circusdirecteur in hoge mate kwalijk.